

Gottfrid Carlsson: Senare medeltiden. I. Tidsskedet 1389—1448 (Tredje delen). Sveriges historia til våra dagar. Stckholm. 1941. 570 Sider.

Bogen fremkom i 1941, en Del Aar forsinket, og er tilmed for saa vidt en Torso, som det oprindelig var Meningen, at Professor Carlsson skulde have behandlet hele Senmiddelalderen i Norstedts Samlingsværk Sveriges Historia till våra dagar; Skildringen af Tiden 1448—1523 har han imidlertid maattet overlade til en yngre Forsker, Salomon Kraft. Ikke des mindre indfrier det foreliggende Bind i vid Udstrækning de Forventninger, som Forf.s tidligere Arbejder med Rette havde vakt; og da det tilmed omhandler et Tidsrum, hvori Danmarks og Sveriges Historie næsten falder sammen, er der god Grund til en mere indgaaende Omtale deraf i dette Tidsskrift.

Bogen tæller 570 Sider. Samme Epoke behandles i Erslevs Bind af »Danmarks Riges Historie« paa 110 kun lidt større Sider. Endda er Emnet strengt taget endnu snævrere afgrænset, end Titlen angiver; Bogen behandler i Virkeligheden kun Sveriges *politiske* Historie. Den almindelige kulturhistoriske Udvikling medtages lige saa lidt som den mere specielle Kunst- og Litteraturhistorie; Kirkehistorien og den økonomiske Historie inddrages kun, hvor det er absolut nødvendigt som Baggrund for den politiske Udvikling, ellers ikke. For saa vidt Fremstillingen indgaar i en Serie, som tager Sigte paa en bredere Læsekreds, er denne strenge Afgrænsning at beklage, saa meget mere som der ikke mindst paa de to sidstnævnte Felter foreligger en Række nyere Forskningsresultater, som nok havde været en Gengivelse værd. Den rigelige Plads har til Gengæld gjort det muligt at behandle Statshistorien i snævrere Forstand med hele den Udførlighed, der var nødvendig, om Forf.s særlige Kvalifikationer, hans suveræne Herredømme over Stoffet og hans kritiske Evne, fuldt ud skulde komme til deres Ret. At Lærdommen for den læge Læser vil virke noget tyngende, kan næppe undgaas; omvendt vil de talrige fængslende Enkeltheder og de Konklusioner, som drages deraf, bringe den sagkyndige til at sukke efter Kildehenvisninger. Man fristes med andre Ord til at spørge, om Carlssons Værk ikke vilde være kommet bedre til sin Ret, om det var udkommet f. Eks. som Universitetsaarsskrift. Forsøget paa en omfattende Syntese paa fuldt videnskabelig Grund og med tilsvarende Apparat har sin store Eksistensberettigelse, ogsaa hvor det ikke kan forenes med en letlæselig og underholdende Stil; Genren indtager en saa værdifuld Mellestilling mellem Specialafhandlingen og den populari-

serende Historieskrivning, at de forholdsvis faa, som virkelig magter den, ikke bør hæmmes af Salgshensyn.

Carlssons Værk er netop et saadant Synteseforsøg; det vilde ikke uden Skade kunne opløses i Særafhandlinger. Gennem Detailmylde ret mærkes overalt en velgørende Stræben efter klart Overblik. Og Maalet er væsentligt nok, nemlig at forklare først Kalmarunionens Styrke i dens første lykkelige Periode omkring Aar 1400 og dernæst dens gradvise Svækkelse, navnlig gennem 30'ernes gentagne Kriser, frem til dens foreløbige Sprængning 1448. For en dansk Anmelder vil det ligge nær at sammenholde Carlssons Opfattelse af Tidsrummets tre Unionsmonarker med Erslevs.

Til den aarhundredlange videnskabelige Diskussion om Fortolkningen af selve Unionsbrevet af Margrethedag 1397 har Prof. Carlsson som bekendt tidligere gennem et Par Artikler i Svensk Hist. Tidskr. 1930—31 ydet et vægtigt Bidrag. Han fremdrog heri forskellige Vidnesbyrd om den Betydning, det 15. Aarhundredes Politikere havde tillagt Dokumentet; dels herpaa, dels paa sin Opdagelse af en hidtil ubemærket Rasur i Originalen byggede han sin Tolkning af Brevet som et oprindeligt Koncept, der gennem Besegling og Tilføjelse af Ratifikationsbestemmelser paa et sent Stadium forvandlede til et Vidnesbyrd om paa Kalmarmødet truffne Aftaler af retsligt bindende Art; han nærmede sig dermed stærkt til den ældre, siden Paludan-Müllers Tid ellers enstemmigt forkætrede Opfattelse af Unionsbrevet som et fuldt retsgyldigt Aktstykke. Hele denne Teori genfindes i Sverigeshistorien, her yderligere udbygget med den Hypotese, at Mecklenburgernes samtidige Angreb paa Stockholm gav Anledning til Kalmarmødets bekendte Beslutning om de seks Ratifikationsakter, der skulde give Unionsaftalerne bredere Basis og et endnu mere højtideligt Præg.

At disse Ratifikationsbreve aldrig virkelig udstedtes, synes givet; om Aarsagen har derimod hver Forsker sin Mening. Erslevs gik ud paa, at Margrethe selv henlagde Sagen, fordi Kalmaraftalernes Realindhold ikke tilfredsstillede hende. Carlssons Anskuelse er den modsatte, at Aftalernes Vedtagelse var Margrethes største Sejr. Da nu de paagældende Realbestemmelser ikke tillader større Fortolkningsdissenser, maa Uenigheden paa dette Punkt i Virkeligheden dreje sig om, hvad Dronningen ansaa det for ønskeligt og muligt at naa. Det gør den ogsaa. Efter Erslevs Opfattelse var det hendes Hovedformaal at styrke Kongemagten i alle tre Riger, og hun kunde derfor vanskeligt acceptere, at Norge forvandlede fra Arverige til Valgrige, eller ved Forpligtelsen til at overholde hvert enkelt Riges Love udelukke sig selv fra Anven-

delsen af udenlandske Lensmænd. Efter Carlssons Antagelse var derimod Unionens varige statsretlige Befæstelse i sig selv i den Grad Hovedformaal for Margrethe, at hun maatte være villig til at betale Prisen for at naa det.

Modsætningen er gennemgaaende. Erslevs i 1882 udkomne Bog om Margrethe har siden da i alt væsentligt bestemt Opfattelsen af hende. For ham var hun først og fremmest Margrethe Valdemarsdatter, der uden Skrupler »satte alt til Side for at gøre Kongemagten stærk i alle tre Riger. Hun opnaaede dette, men den Vej, der førte hende dertil, var at fremme de Danskes Overvægt i Foreningen paa de andre Nabofolks Bekostning, og den Union, hvis Grundlinjer hun drog, maatte gennemført skabe et dansk Rige, der strakte sig over hele Skandinavien, med andre Ord, noget ganske andet end en Forening«. Danmark fik denne Fortrinsstilling, fordi Unionskongedømmet her stod stærkest, men omvendt fra første Færd svagest i Sverige, hvis Stormænd kun nødtvungent havde søgt fremmed Hjælp mod Albrecht af Mecklenburg.

Fra hele denne Anskuelse tager Carlsson bestemt Afstand. Der er for ham ingen Tvivl om, at Margrethe alvorligt tilstræbte en virkelig Sammensmeltning af alle tre Folk. »Säkerligen vore det oriktigt at antaga, att hon därvid endast bestämdes av realpolitiska skäl. En rent ideell nitälskan för skandinavisk fred och folkförbrödring var förvisso också en drivkraft, och en mäktig sådan, i drottning Margaretas unionspolitik«. Forestillingen om, at hun tilstræbte et »Stordanmark«, leder han tilbage til den store svenske Rimkrønike, Karlskrøniken, hvis Propagandapaastand i Nutiden har faaet en ufortjent videnskabelig Underbygning.

Problemet lader sig lige saa lidt løse ud fra vor alt for ringe direkte Viden om Dronningens Personlighed og Anskuelser som ud fra Kalmarbrevet eller andre Unionsaftaler, hvis Indhold ikke behøver at dække hendes Opfattelse. Fast Grund under Fødderne kan man kun faa ved at undersøge hendes administrative Praksis; den Vej gik ogsaa Erslev, og Carlsson følger samme Metode. Førstnævnte underkastede i et særligt Kapitel af sit Værk »Ansættelsen af Danske i Sverige og Norge« en grundig Undersøgelse, for den svenske Lensstyrelses Vedkommende med det Resultat, at indfødte Adelsmænd sjældent fik Len uden for Nordsverige og Finland; i Resten af Riget sad tyske og især danske Lensmænd som Herrer paa de fleste og navnlig de vigtigste Slotte. Carlsson bestrider denne Opgørelses Rigtighed. Han indrømmer, at Margrethe i Aarene 1389—97 anvendte danske Hovedsmænd paa de svenske Hovedslotte, men forklarer dette som en Følge af den

fortsatte Krigstilstand; og han gør dernæst gældende, at der fra og med Kalmarmødet 1397 indtraadte en principiel Kursændring, saaledes at Dronningen fra da af i Hovedsagen overholdt sin gentagne Gange erkendte Forpligtelse til at respektere Indfødsretten. At Erslev kunde komme til det stik modsatte Resultat, skyldes dels »otillräcklig fördjupning och noggrannhet i detaljforskningen«, dels en alt for snæver Afgrænsning af Begrebet svensk Nationalitet. Til Udlændinge har han saaledes med Urette henregnet forskellige Tyskere, som længe havde boet i Sverige, som »utan tvivel« ved Slægtskabsbaand var nært knyttet til den svenske Adel, og hvoraf nogle »förmodligen« var født i Landet. Paa samme Maade er det ubeføjet at henregne Abraham Brodersen Baad og Niels Svarteskaaning til den danske Adel, blot fordi de var født inden for Danmarks Grænser; de havde begge udstrakt Jordegods i Sverige og kunde lige saa godt betragtes som Svenskere.

Umiddelbart overbevisende forekommer hele denne Argumentation ikke. Paastanden om Unøjagtigheder hos Erslev har ringe Vægt, saa længe den holdes i al Almindelighed; indtil videre maa her den ældre Forskers dokumenterede Fremstilling have Fortrinnet frem for Kritikerens udokumenterede. De tre Eksempler paa naturaliserede Tyskere, som Carlsson anfører, kan diskuteres, men har i hvert Fald ingen væsentlig Betydning for Hovedproblemet. Det har derimod afgjort Spørgsmaalet om Abraham Brodersen og Niels Svarteskaaning, der hver for sig gennem mange Aar sad inde med flere anselige og ikke mindst strategisk betydningsfulde Forleninger i Grænseegnene.

Problemet om Abraham Brodersens Nationalitet er meget svært at løse til Bunds. Mange Sider af hans Tilværelse — ikke mindst hans Lensmandsgerning — ligger i Morke, og endnu mere gaadefuld er hans Død for Bøddeloksen. Ganske vist nævnes han i Snesevis af Pergamentsbreve fra Samtiden; men da de 90 % af dem er Adkomstbreve, hjælper de os ikke stort. Kun meget omtrentligt ved man, naar han blev født, og hans Forældre er aldeles ukendte. Om hans Slægt ved vi, at den fra hans Tid af var nøje knyttet til Halland; men intet borger for, at den ogsaa var det for. Der er endda Træk, der tyder stærkt paa, at den havde fælles Oprindelse med den svenske Slægt Oxehufvud — et Forhold, Carlsson aabenbart ikke har været opmærksom paa. Paa den anden Side bevarer Erslevs Hovedargument, at Abraham Brodersen var dansk Raad, og at Svenskere i den Stilling ellers er ukendte, naturligvis sin fulde Vægt; uden Betydning er det heller ikke, at han i flere Pavebreve konsekvent benævnes »miles Lundensis dioecesis«. At Halland var Kærneomraadet i hans Besiddelser baade af Forleninger og af privat Jordegods, kan der ikke være Tvivl om; i Samtidens Øjne har han først og fremmest staaet som Hovedsmanden paa Varberg, og dette Slot var ogsaa, i hvert Fald ved hans Død, hans egentlige Hjem, hvor hans Illustru boede og hans Kostbarheder forvaredes. At saa Halland til ind i Abraham Brodersens Drengaar midlertidigt havde hørt under den svenske

Konge, kan ikke gøre ham til indfødt Svensker; i Margrethes Tid var Halland lige saa dansk et Landskab som i Frederik II.s. Heller ikke hans første Ægteskab med Märta Dudde, der tilhørte en smaalandsk Lavadelsslægt, kan antages at have medført svensk Naturalisation, saa meget mindre som han circa 1406 giftede sig igen og denne Gang med en dansk Lavadelssdame, Sidsel Jernskæg. Intet som helst i hele det store Kildestof tyder paa, at han paa noget Tidspunkt har haft nøjere Forbindelse med de førende svenske Adelslægter. Han var og blev lavadelig, og det samme gælder den Kreds, der omgav ham.

Til denne hørte ogsaa Niels Svarteskaaning; jævnlig nævnes i Samtidens Statsakter de to Mænd Side om Side paa en Maade, der vidner om, at man opfattede dem som nært forbundne. Hans hele Stilling og Livsgjerning svarer da ogsaa nøje til Vennens; dog laa en forholdsvis større Del af hans Godser i Sverige. Alene hans Tilnavn maa gøre det til en dristig Paastand at kalde ham for halvvejs svensk. Desuden var utvivlsomt ogsaa han dansk Rigsraad.

At Niels Svarteskaanings og Abraham Brodersens Ansættelse som Lensmænd paa saa vigtige Slotte som Axevalla, Kalmar, ja selv det fjerne Åbo, ikke skulde have generet den svenske Raadsadel, falder svært at tro. Og disse Eksempler er jo alt andet end enestaaende, selv om man føjer Carlsson i at se bort fra de urolige Aar 1389—96, da militære Hensyn i nogen Grad kan have spillet ind. At Stockholm og Borgholm endnu i Margrethes sidste Aar vitterligt havde danske Lensmænd, betegner dog ret væsentlige Undtagelser fra det formodede Indfødsretsprincip. Alt i alt maa Professor Carlssons Forsøg paa at bortforklare Resultaterne af Erslevs omhyggelige Undersøgelse sikkert betragtes som mindre vellykket; og dette kan ikke undgaa at svække baade hans Position i Striden om Kalmarbrevet og hans Tolkning af Margrethes Politik i dens Helhed.

Ogsaa i sin Skildring af Erik af Pommerns Regeringstid — der udgør over Halvdelen af Bogen — bygger Gottfrid Carlsson paa een Gang videre paa Erslevs skelsættende Rydningsarbejde og træder samtidig i kritisk Opposition til det, gennemgaaende dog uden direkte Polemik. En enkelt Undtagelse synes nærmest at bero paa en Misforstaaelse. Erslev sammenligner Eriks Holdning efter det afgørende Kalmarmøde 1436 med »en Skipper, der har mistet Landkending og uden Kompas kastes vildt hid og did af skiftende Strømme og Vinde«. Carlsson afviser Billedet med en Bemærkning om, at Eriks Program var lige klart, hans Energi lige usvækket efter som før Mødet; »kompass saknade han ej på sin vågsamma seglats«. Det har imidlertid utvivlsomt ikke været Erslevs Mening at bestride Kongens stædige Fastholden ved de gamle Maal; det vilde stemme daarligt med hans Helhedsopfattelse af Eriks rethaveriske Karakter; det ikke helt klare Billede skal

sikkert kun udtrykke hans manglende Evne til Orientering i en totalt ændret politisk Situation.

Skønt her altsaa næppe foreligger nogen reel Modsætning, er Carlssons Indsigelse ikke des mindre ret karakteristisk for hans Tilbøjelighed til endnu stærkere end Forgængeren at understrege Eriks Maalbevidsthed og halstarrige Energi. Erslev selv opfattede sit Værk som en Oprejsning for Kongens Minde over for ældre Historikeres ofte urimeligt haarde Dom; selv har han opgjort sit Arbejdes Frugt saaledes: »Paa særdeles mange Punkter viser det sig, at den traditionelle Opfattelse ikke er rigtig, og de ofte gentagne Ord om Eriks Uforstand og snævre Syn vil vel ikke vise sig mere, endnu mindre Beskyldningen mod ham for at være tysk i Sind og Skind, han, der førte den første aabne Kamp mod Tyskheden indenfor Rigets gamle Grænser.« De Maal, han satte sig, var i og for sig »sunde og rigtige« nok, selv om han savnede fornøden Smidighed til at naa dem. »Paavirkninger fra Udlandet har spillet en ikke ringe Rolle for Erik; mest fremtræder han dog som en Fortsætter af den Gerning i Danmark, som Valdemar Atterdag og Margrethe havde begyndt. Han vaager over den kraftige Kongemagt, de havde skabt, og han benytter den til at tage fat paa Opgaver, som de havde ladet ligge eller sat i anden Række. Ved sin Kamp for at generhverve Sønderjylland vil han fuldende den Genoprejsning af Riget, der skyldtes Valdemar; ved sin Modstand mod Hanseaterne fortsætter og uddyber han sine Forgængeres Bestræbelser«.

Til denne Fremstilling, der lader det danske Monarkis Historie i Hundredeaaret 1340—1439 fremtræde som en Helhed af ubrudt Kontinuitet, træder nu Gottfrid Carlsson i Opposition. Efter hans Mening var Erik mere original, end Erslev vil anerkende; med hans Tronbestigelse indtræder et virkeligt politisk Skifte. Det nye bestaar i, at Erik kan betegnes »som en målsman, den første i historien, för tanken på ett dominium maris Baltici«. Det var hans Program, og deri indgik Erhvervelsen af Slesvig og Sejren over Hansestæderne hver for sig kun som Led i en Kæde, der yderligere omfattede Forbund med Polen til Ordensstatens Opløsning og Estlands Generobring samt ikke mindst en nær og nøje Forbindelse mellem Unionsvældet og hans Stamland Pommern. »Ehuru fostrad på nordisk mark, var han livet igenom i grunden främmande för det säreget nordiska; till kynnet förblev han tysk som sina fäder. Härmed sammanhängde, att han icke tillbörligt uppskattade det djupaste och väsentligaste i Kalmarunionens idé, dess syfte att åvägabringa och garantera varaktig fred i Norden.« For Margrethe havde Unionen været et i sig selv tilstræk-

keligt Maal; for Erik blev den blot et Middel til storpolitisk Ekspansion.

Fra denne Teori, der gør Kong Erik til en angrebslysten tysk Imperialist, fører ingen Bro til den Erslevske Opfattelse af ham som Fortsætter af danske defensive Traditioner. Her maa vælges.

At granske Hjerte og Nyre hos en middelalderlig Politiker er aldrig nogen let Opgave. At Erik kan have drømt om et Østersøvælde (at tale Latin er der her ingen Grund til), kan da heller ikke med solide Argumenter hverken bestrides eller bekræftes. Hvis han har gjort det, har han for øvrigt ikke været den første; Valdemar II. var dog naaet et Stykke Vej mod Virkeliggørelsen, før Drømmen brast; der var en ældre dansk Tradition at søge Tilknytning til bagom den, Erslev omtaler. Men eet staar fast: hvad der gennem en Snes Aar kom til at beslaglægge Hovedparten af Eriks store Arbejdskraft, det var de to Opgaver, Erslev nævner. Den danske Forsker har her vidst at skelne væsentligt fra uvæsentligt. Ligesom han naturligvis har kendt Forbundstraktaten med Polen 1419, saaledes omtaler han ogsaa Planerne mod Estland og nævner, hvad Carlsson fortier, at de havde en Forkæmper i Margrethes betroede Raadgiver Biskop Peder Jensen Lodehat. Men han overvurderer ikke disse fjerne Projekters Betydning.

Noget mere Hold er der i Carlssons Fremhævelse af Eriks Bestræbelser for at skabe en nær Tilknytning mellem Pommern og Unionsvældet. Det er sikkert nok, at Kongen lige fra sin Tronbestigelse ønskede at se sin Fætter Bugislav som sin Efterfølger og virkede for at sikre ham denne Stilling. Der gaar her gennem hans hele Politik en konsekvent fastholdt Linie, som maaske nok kunde have fortjent at blive trukket lidt kraftigere op i Erslevs Fremstilling. Dertil maa dog straks føjes, at intet som helst tyder paa, at Bugislav før i Eriks allersidste Aar spillede nogen mere fremtrædende Rolle i dansk Politik; sammenligner man f. Eks. hans Stilling med den, Erik selv som ung havde indtaget ved sin Fostermoders Side, ser man straks den umaadelige Forskel. Den skyldes dels Rigsraadernes Modstand, dels den Omstændighed, at Bugislav havde sit eget lille pommerske Hertugdømme at tage Vare paa. Men heller ikke Eriks egen Stilling til Sagen er slet saa klar, som Carlsson vil gøre den til. Det er næppe mere end et Postulat, at han i første Række skulde have ladet sig bestemme af Ønsket om at indordne Pommern som et Led i sit Østersøvælde. I hvert Fald var det næppe hans eneste Motiv; Erslev anfører et andet, som ingenlunde kan afvises, nemlig Hensynet til den norske Tronfølgeordning af 1389, hvorefter Bugislav vilde være nærmest

til Tronen, hvis Erik døde uden Livsarvinger; her ses Bugislavs Kandidatur altsaa tværtimod som et Led i Arbejdet for at befæste Kongedømmet indadtil. Selv om der i Aarene omkring 1400 — som Carlsson gør gældende — har været andre Planer om Tronfølgen fremme, bevarer Hensynet til den norske Ordning dog sin Betydning, saa meget mere som Carlssons Henvisning til Kalmarbrevets Bestemmelse om frit Kongevalg staar og falder med hans egen omtvistelige Opfattelse af dette Dokument. Der kan jo endelig ogsaa tænkes andre Grunde end de ovennævnte — bl. a. den, at Erik simpelt hen maa have kendt sin Fætter langt bedre og i Forbindelse dermed ogsaa haft mere Tillid til ham end til den anden Kandidat, der kunde være Tale om, den unge Søstersøn Christoffer nede i det fjerne Bayern. Motivforholdet er sikkert i hvert Fald langt mere kompliceret, end Carlsson mener at turde paastaa.

Ingen vil bestride, at Kong Erik har følt en naturlig Tilknytning til det Land, hvor hans Fædreneslægt havde hjemme, og i hvis Styrelse han selv deltog, at han en kort Tid i sin Ungdom havde Opmærksomheden henvendt paa den gamle danske Besiddelse Estland, eller at han — som andre danske Konger før og efter hans Tid — lejlighedsvis og især paa den store Udenlandsrejse 1424—25 har ladet sig friste til Indblanding i temmelig fjerntliggende storpolitiske Forhold. Alt dette er blot ikke Grundlag nok for med Carlsson at gøre ham til Forkæmper for et Østersøvælde. Ofte og med Grund gentaget er den Kritik, at han tog sig for mange Opgaver paa paa een Gang; men denne Karakteristik maa ikke blive til en Karikatur. Den Originalitet, som Carlsson skænker Kongen, havde han været bedre tjent med at undvære; den gør ham til en Fantast og en ringe Politiker. Retfærdigere vil det sikkert være at holde fast ved Erslevs Distinktion mellem de »sunde og rigtige« Maal og den svigtende Virkelighedssans i Gennemførelsen. Dermed falder ogsaa Carlssons Forsøg paa at genoplive de ældre Historikers Opfattelse af Kongen som først og fremmest Tysker.

Ganske ejendommeligt virker det, at samme Forsker, der saa kategorisk frakender Erik af Pommern al sand Forstaaelse af Nordens politiske Problemer, tværtimod tiltror hans unge Efterfølger en klar Indsigt deri trods hans fra først af notorisk sparsommere Erfaringsmateriale. Selv giver Carlsson paa faa Sider en særdeles interessant Skildring af Christoffers sydtyske Ungdomsaar, som han grundigere end nogen Forgænger har undersøgt; den godtgør fuldt ud, hvilken rig Lejlighed den unge Fyrste har haft til at vinde ikke blot militære, men ogsaa politiske Erfaringer,

især under de gentagne Ophold ved Kejsershoffet. At det lykkedes ham at vinde alle Nordens tre Kroner, skyldes efter Carlssons med gode Eksempler støttede Opfattelse ikke mindst hans egen Evne til at manøvrere sig frem; overensstemmende hermed afvises Arups Kapiteloverskrift »Hans Laksmands Regering« som Udtryk for en Undervurdering af Kongens Magtstilling. I Modsætning til Erslev og Arup tillægger Carlsson Christoffer en efter Omstændighederne betydelig Selvstændighed, ogsaa over for de bayerske Herrer, der havde fulgt ham til Norden. Indadtil — og ikke mindst i Sverige — var det hans første Maal at sikre den Ro og Orden, som var Forudsætningen for en Udjævning af det foregaaende Tiaars heftige Brydninger; med det for Øje kørte han Fogderne i stramme Tøjler og søgte i det hele at berolige Stemningen i Sverige, hvad der ogsaa synes at være lykkedes ham; i hvert Fald maa Karlskrønikens Vidnesbyrd om det modsatte afvises som værdiløst. Som det allerede af dette knappe Referat vil ses, er det paa flere Maader lykkedes Forfatteren at kaste nyt Lys over det korte Aaremaal, som Erslev engang betegnede som Kong Christoffers »lidet interessante« Regering — med megen Uret, for saa vidt det dog netop var i disse Aar, at Strømmen vendte, saa Kongedømmet begyndte at genvinde sin Styrke. Unionen lykkedes det dog ikke at konsolidere; meget træffende synes Carlssons afsluttende Ord, »att ingen större olycka någonsin drabbat den nordiska enhetstanken än konung Kristoffers bråda död vid endast trettiotvå års ålder«.

Alt i alt maa Professor Carlssons Værk betegnes som et værdifuldt Bidrag til Belysning af Unionstidens politiske Historie. Banebrydende som Erik Lönnroths Studier over samme Tidsrum — hvortil mere Hensyn kunde være taget — er Bogen ikke blevet. Men den Forskerflid og Kombinationsevne, hvorom den bærer Vidne, aftvinger trods alle Indvendinger uvilkaarlig Respekt.

Henry Bruun.

Lunds Domkyrkas Historia. Under Redaktion av Ernst Newman. I-II. Lund og Stockholm 1946.

Udforskningen af Lunde Stifts Historie har gennem lange Tider været betragtet som et Fællesomraade mellem svensk og dansk Videnskab. Man maatte da fra dansk Side nære store Forventninger til det Værk, som Lunde Domkirke i Anledning af 800-Aaret for Indvielsen af Højalteret 1145 udsendte under Redaktion af Domprovst Ernst Newman. Som Helhed maa ogsaa